

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارند.

محل اداره :

# مشرط القلم

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديده مع المنوبه  
قبول اولنور

درج ابدلته بن آثار اعاده اولنور

دبير، فلسفه، علوم، حقوق، ادبيات و سياستنامه و باطلاحه كرك سياسى و كرك اجتماعى و مدنى احوال و مشوره اسلاميه و به بحث ايدر و هفته ده بر نشر اولنور.

آبونه بدلى

سنه لكى

التى آيلنى

|                   |       |    |    |       |
|-------------------|-------|----|----|-------|
| ممالك عثمانيه     | ايچون | ٦٥ | ٣٥ | غروش  |
| روسيه             | »     | ٦٥ | ٣٥ | روبله |
| سائر ممالك اجنبيه | »     | ١٧ | ٩  | فرائق |

صاحب و مؤسسلى :

ابوالعلا زين العابدين - ح . اشرف اديب

تاسيخ تاسيسى

١٠ تموز ٣٢٤

در سعادتده نسخه سى ٥٠ پاره در

قبرله دن مقوا بورو ايله كوندريلىر سه سنوى  
٢٠ غروش فضله آلنير

عدد : ١٠٤

٢٦ شعبان ٣٢٨ پنجشنبه ١٩ اغستوس ٣٢٦

دردنجى جلد



مهر نمشد [کوزلری اوزرنده غشاوه واردر] انفس و آفاقه  
بث اولنش اولان آیات کونیه انلرک کفرده تمادی واصرارلری  
حسیله کوزلرینه کورنمز ایدلری، بر صورتده که کویا کوزلرینه  
برده چکلمشد [انلر ایچون عذاب عظیم واردر] کفرده تمادی  
واصرارلرندن ناشی انلر ایچون پک شدیدالام عقاب واردر] .

(ختم) مهرله مک معناسنه در. (قلوب) قلبک جمعی اولوب بعض مفسرین  
کرام طرفندن بیان ایدلدیکی اوزره بوراده قلوب ایله مراد عقولدر.  
(سمع) قوه سامعه نکه ادراک اطلاق اولندیکی اوقوتی حامل اولان  
عضوه یعنی قولاهده اطلاق اولنور؛ ایلك اول عضوه مهرلندیکی  
جهتله بومقامده مراد اودر. (ابصار) بصرك جمعی در؛ بصركه بصره نکه  
ادراک اطلاق ایدلدیکی کی اوقوتی حامل بولنان عضوه یعنی کوزهده  
اطلاق ایدیلور. ایلك اول برده کوزه چکلدیکندن بومقامده مراد اودر.  
سمع ایله معنای جمع مراد اولدینی حلاله مفرد صیغه سیله ایراد  
اولمسنک سببی بیان صدندده بعضیلری: سمعک اصلی مصدر اولوب  
مصدر لرک شانی ایسه جمع صیغه سیله ذکر ایدلامک اولدینی سولشلسده  
بصركه اصلی مصدر اولدینی جهتله بوقوله کوره انکه ده جمع صیغه سیله  
ایراد ایدلامسی لازم کله چکندن بیان اولنان نکته یه پکده بر توجیه  
صحیح نظریله باقیله میه جنی آشکاردر.

شیخ محمد عبده مرحوم ده شویله دیور: ادراک معقولاته عقلک  
وجوه کثیره سی بولندیکی جهتله ادراک معقولاته ناس مساوی اولوب  
وجوه ادراکده انواع تصرفله تصرف ایدلکارینه مبنی [عقل]  
جعلندی. فقط اسماع ناس ادراک موعاتده بری برینه مساوی  
اولوب عقولک ادراک معقولاته کی تشعبی کی تشعب ایدلکندن  
[سمع] انکه خلافتدر. [ابصار] ایسه تشعبده عقول کی در  
وادراک معقولاته عقوله پک بیوک معیندر، چونکه اشکال والوانه  
دائر بر جوق انواع بصرات بولندیگندن ابصار عقله بر جوق ماده لر  
ویرر. حالبوکه سمع یالکیز صوتی ادراک ایدر وسوز نقل ولندیکی  
زمان انده طرق علم یقیندن اوله رق تواتردن بشقه بر طریق یوقدر.  
الحاصل عقول و ابصار بر جوق مدرکاته تصرف ایدلرینه نظراً کویا  
تعدد ایتش اولدقلرندن جمعلندیلر، لکن سمع انجق بر شیشی ادراک  
ادراک ایدلکندن مفرد اوله رق ایراد اولندی - انتهى .

بکا قالورسه سمعه دخی تفاوت بولنه رق ادراک معقولاته انکه ده  
عقله پک جوق معاوتی اولدینی کی ادراک ایدلکی صوتک تحتده  
دخی بی پایان صنوف مسموعات و الحان بولندیکی تخطر ایدیلنجه سمعکده  
جمعلنسنی ایجاب ایدن حال موجود اولدینی زمان نمایان اولور .  
طوغریسی بو قیلل توجیهات تعلیل بعد الوقوع اولوب شاید نظم جلیله  
سمع جمع، ابصار مفرد اوله رق وارد اولایدی اوزمانده بشقه وادیده  
مطالعات یوریدیلور ایدی. شو حالده عبادت نسبت ایله ذوق فصاحت نه  
طرزی اقتضا ایتش ایسه نظم شریفده او طرز اوزره ورود ایلشد  
دیمک انسب مطالعات اولور ظن ایدرم .

غشاوه اورتومعناسنه در و طب اصطلاحده کوزعلتلرندن بین الاطبا

[سبل] دیمکله معروف علتک آیدر، بو برده در که رؤیته مانع و حائل اولور.  
بوراده غشاوه تعامی مراددر. تفاسیرده بیان ایدلدیکی اوزره جاحدینک  
قلوب وسمعی مهرلنسی و کوزلرنده غشاوه بولنسی بولنده کی بیان الهی  
بر نوع تمثیلدر که بوکا لسان ولغت آشنا و مالوفدر .

[ولهم عذاب عظیم] قول شریفده واقع [عذاب] لفظنک  
تکیری تفخیم و تهویل افاده ایدلکی حالده [عظیم] صفتی ایله ده  
توصیف ایدلسی، کفره متمردين حقنده کی عذاب کتاً و کیفاً حد عظمته  
بالغ اوله رق الهی شدید و زمانی مدید بولندیگنه دلالت ایدر . عجبا  
بو عذاب دنیاده می، یوقسه آخرتده می... جناب حق دیگر بر آیتده  
[لهم فی الدنیا خزی و لهم فی الآخرة عذاب عظیم] بیورمش اولدیگنه  
نظراً بو آیت ایله دیگر آیاتدن، اسلامک هدایتندن و ارشاد ایدلکی  
اصلاح معاش و معاددن اعراضک دنیاده جزاسنی ضیق معیشت و فقدان  
عزو سلطنت و عقابده دخی جزاسی عذاب مهین اولدینی معناسی  
اخذ اولنور - ع .

برکت زاده اسماعیل حق

#### مصاحبه

بعض کره کوبری یه، غلطه ایله امین اوکنی یکدیگرینه ربط ایدن  
اوخط وصل کهنه یه باقار، قبل الطوفان نوعی منقرض اولان ذوالمعاشین  
جنسندن بر غریبه خلقت کی ایکی ساحل آرسنه اوزانان او مطیة  
هرم رسیده نکه شمعی یه قدر قاچ میلیون آباق ضربه سی یدیکنی  
دوشونور ایدم. زوالی کوبری بو آباق ضربه لرندن بشقه احشای  
بطییه سنه میقروبلرک استیلاسی نتیجه سی اوله رق هر سنه رمضان  
ابتداسنده بر بحران مرضیده کچیر ایدی. بومرض کوبری ایچون  
داخلاً داء ایسه ده خارجاً دوا مقامنه قائم اولوردی. چونکه بر سنه  
ظرفنده یدیکی ضربات اقدام ایله سینه سنه آجیلان یاره لرده بو ائشاده  
مرهم، یوزینه ده پودره سوریلیر ایدی. صانکه او شهر مبارک  
کوبری ایچون هم تداوی، همده توال آتی ایدی. بو بحران  
موقوتدن بشقه زوالینک باشنه دهانه قضالر، نه بلالر کلش ایدی.  
خلیجک را کد، سخین صولرنده سحر وقتی طاتلی طاتلی او یورکن  
دفعات ایله قابورغه کیمکیریمی قیرلمدی! هله صوک دفعه یدیکی ضربه  
منه شه ایله وجود نحافت آلودی اورتسندن ایکی یه می آیرلمدی .

شجره انسابنه باقیلیرسه جسرجدیدمزنک جد اعلاسی مصر قدیم  
ایمپراطور لغتک مؤسسی اولان «مهنس» ک زماننده ساحه زیب وجود  
اولمشدر. «منفیس» شهرینک بانسی طرفندن یر یوزنده کی کوبریلرک  
برنجیسی اوله رق نیلک بر قوی اوزرنده انشا ایدیلن بو کوبرینک  
تاریخ انشاسنه نظراً جسرجدیدمزن بش بیک او جیوزاللی سنه ک بر  
عائله قدیمه نکه فروع نخبیه سندن اولمقله مباحیدر. زادکانک خطوط  
وجهیه لرنده منسوب اولدقلری عائله دن موروث بعض علامات ممیزه  
واردر. ارباب وقوف بولنره باقیجه صاحبک هانکی عائله یه منسوب



اولدیفی همان خطاسز دینه جک صورتده تعیین ایدر. جسرجدیدمزرده قسماً اجدادینه شباهت فیضنی محافظه، انلردن بعضی علامات ممیزه توارث ایتشدر. سطحی نظرانه نقیصه کبی کلن بو حال بالعکس کو بریمزک اصالت ونجابتنه براعت استهلالدر.

لطیفه برطرف. حقیقه بن کو پری به دکل علی الا کثر کو پری نک اوزرنده تموج نمای زحام اولان کتله کشفیه به باقار، زمام اراده لرینی دماغلرنده کی بر فکر غالبک ید اداره سنه تودیع ایدن، قورولمش بر ماکنه کبی درلو درلو وضعیترله مختلف استقامتله طوغری کیدن بیکلرجه آدمک نه کبی سوائق مجبره نک تحت تأثیرنده بولندقلرینی دوشونه رک کندی کندیعه دیر ایدم که :

دنیاده تمامیه یکدیگریته مشابه ایکی آدم بولمق اصل عذیم الامکان ایسه طرز تفکری بر برینه بکزمین ایکی دماغ بولمقده اوله جه عذیم الامکاندر. بنابرین شوراده صارقلی، فلسی، کلاهی، شایقهلی نه قدر باش کوریلورسه هپسنک ایچنده بر عالم دیگر وار دیمکدر. هپمز بر عالمه ایکن برینی کوردیکمز زمان نه عالمه سک؟ دیمه مزرده غالباً بوندن ایلری کلیور.

عدد اشخاصه مساوی اولان بو عوالم خصوصیه نک ممکن اولوبده فطوغرافله رسمی آنسه صکره بولردن بر قوللکسیون ترتیب ایداسه حقیقه بهاسی اولماز ایدی. هرکسک سرائر قلییه سنه انفاذ نظر ممکن اولسه انسان نه لر کوریر، نه غریبه لر، نه فاجعه لر، نه مضحکه لر قارشوسنده قالیر ایدی. انسانک نه قلبی نه ده قالبی اصلاً بر برینه بکزمه میور. هرکس بر تجلی دیگره مظهر! اوت! کیمنده خرم بهار بهشته غبطه فرما. بر لوحه رنگین غرام، کیمنده محبانینی خنده ریز استخفاف ایده جک بر خیال خام، کیمنده تحملی دنیا وما فیها به دکز بر دغدغه حیات، کیمنده تمام عمری تسمیمه کافی بر فاجعه ممات، کیمنده مفکره سوز بر قصد شناعة، کیمنده عقل و خیاله کلین بر فکر دنائت، کیمنک ماهیت سفلیه سی مایه خبائت اوزره مجبول، کیمنک ذهنی انسانی انسانیتدن نفرت ایتدیره جک ملعتلرله مشغول، کیمی امید نیل سعادتله محروم فیض حضور، کیمی محالی ممکن کوره جک درجه ده سرمست غرور!

مرأت متخیله ده جلوه کر اولان شو لوحه غرابت نمای تماشا ایتدیکجه ذهننده درلو درلو فکر لر پیدا اولور ایدی.

فقط اول بول لایح اولان فکر بالطبع شو جوش و خروشک منشأنه عائد یعنی عجباً انساندن صادر اولان افعال اختیاریمیدر. یوقسه اضطراریمیدر؟ فکری ایدی. فی الحقیقه قضا و قدر، علم ازلی الهی مسئله لرله اولان مناسبتندن طولانی اعتقادیات صرفه درجه سندن مسائل کلامیه، مباحث فلسفیه صره سنه کچن بو مسئله مناقشات عظیمه ظهورینی استلزام ایتش، بو مناقشات نتیجه سنده اورته به درلودرلو مذهب لر حقیقه مشدر. ازان جمله اسلام بیننده تفرقه حصولدن بشقه بر شیئه یارامیان بر جوق مذاهبدن اک مشهوری اولان معتزله و جبریه مذهب لر، واضع لرینک بو مسئله لر حقنده کی اجتهادات

مختلفه لر نتیجه سی اوله رق، میداننه حقیقه مشدر. غیرت ایمان و اسلام ایله باشلایان بو مناقشات برینک تکفیری، دیگرینکده مثلاً ماوراءالنهر علماسی طرفندن مشرکاردن دون بر درکه خذلانه تنزیلی موجب اولمشدر. عجباً بو اختلافات، بو مناقشات یالکیز اسلامده می ظهور ایتدی؟ نه کبزر خرستیانلرده ده عین حال واقع اولدی. انلرده «Grace» یعنی عنایت ازلیه و توفیق ربانی مسئله سندن طولانی طبق جبریه و معتزله و سائر کبی مذاهب مختلفه اصحابنک دوشدکری ورطه اختلافاته دوشدیلر. مثلاً بزده برجه بن صفوان، برواصل بن عطا حقیقه دینی کبی میلادک بشنجی عصرنده انلرده ده بر «پلاژ» ظهور ایدرک انسانک امرینه صاحب، عنایت ازلیه دن مستغنی اولدیفی مسئله سنی اورته به چیقاردی. صکره پایا برنجی «اینوسان» طرفندن افوروز ایدلیدی. فقط پایانک بو افوروزی فائده ویرمدی. پلاژک مذهبی آفریقا راهلری آره سنده انتشار ایتدی. بو مذهب «سلستیوس» طرفندن ایتالیا ده تکرار نشر ایدلکه باشلاندی. غربی شوکه اوله پایلاردن بری طرفندن افوروز ایدیلن بو مذهبه بالاخره پایا «زوزیم» بیله تمایل ایدرکی اولدی. صکره «سنت اوکوستن» کلدی. پلاژ مذهبی اساسندن ضربه لیدی. انی متعاقب پایا «سیرمون» «سنت اوکوستن» مذهبی سالکیننی تخطئه ایله اراده جزویه بی کلیاً انکار ایتدی. صکره «پلاژ» مذهبی افراط و تفریطدن قورنارمق اوزره متوسط بر مذهب احداث ایدنلر کلدی. انلرده افوروز ایدلیدی. صکره «مولن» کلدی. «قولنروویست» لر «مولن» ک مذهبی تعدیل و بر جبر متوسط احداث ایتدیلر. «قالون» قضا و قدری مطلق اوله رق قبول ایتدی. بو مسئله اون سکیزنجی دفعه اوله رق «ترانت» ده عقد ایدیلن مجلس روحانیده «دومینکن» لرله «فرانسیسکن» لر بیننده موقع مناقشه به وضع ایدلیدی، بیلیم نه لر اولدی. الحاصل قضا و قدر مسئله سیله اکا متفرع اولان مسائل سائر نک استلزام ایلدیکی تخالف افکاردن خرستیانلرده آزاده قالمندی. بو مسئله انلر اسلاملردن زیاده کشمکشه دوشدیلر. مقصدم کلیسا تاریخی یازمق دکل اسلامده ظهور ایدن احوالک عینله خرستیانلرده ده ظهور ایتدیکنی سولیکدن عبارتدر.

جبره، قدره قائل اولان ادیان و مسالک فلسفیه به «فاتالیزم» «ده ترمینیزم» دیورلر. فاتالیزم کله سنک ماده اصلیه سی، ازلی لایتغیر کلام معناسنه اولان «فاتوم» لفظیدر. اسکی رومالیرک بو اسمده بر معبودلری ده وار ایدی. «ده ترمینیزم» کله سی ده تعیین و تحدید معناسنه اولان «ده ترمینیه» مصدرینک مشتقانتدن اولوب انفس و آفاقد ظهور ایدن، کافه حادثاته، یکدیگرینک علل و معلومات متسلسله سی نظریله باقان مسالک فلسفی به علم اولمشدر.

«فاتالیزم» ایله «ده ترمینیزم» مسلکری وهله اولی ده بر برینه بکزر کبی کورینور ایسه ده بینلرنده بیوک فرق واردر.

فاتالیستلر کافه حادثات ایله افعال انسانی به بر قوت مافوق الطبیعه نک علی العمیا تأثیرینه عطف ایدرلر. ده ترمینستلر، حادثات سائر کبی



افعال انسانی که اسباب متسلسله مادی، طبیعی نتیجه‌ی اولدینی قبول ایدرلر.

فانیستلر هرشی مافوق الطبیعه بر قوت، بر مؤثر طرفدن من الازل ترتیب ایدلشدن؛ بنابرین تقدیر قارشى تدبیرک فائده‌سی یوقدر ديه جبر محضه قائل اولورلر. بونلردن برینک اوی یانسه صو دوکمی زائد کوریر. «فانیلزم» ی بو صورتله تعریف ایدنلر بزمده بو اعتقادده اولدینغیزی، بونک نتیجه‌سی اوله رق هر درنو ترقیاتدن محروم قالمقده بولندینغیزی ادعا ایدورلر. حتی بش اون سنه اول اوروپاده بر طب قونغره‌سی تشکیل ایدلش، بو قونغره‌یه حکومت عثمانیه طرفندن ده مأمورلر کوندرلش ایدی. قونغره‌ده کی اجنبی مرخصلردن بعضیلری بزم مرخصلره دیشلرکه: سز قضا و قدره اعتقاد ایدرسکیز. شو حالده طب ایله نه علاقه کز اوله بیلور؟ سزک اعتقاد کزجه عالمده هرشی قضا و قدر نتیجه‌سیدر. اعتقاد کز بومر کزده ایکن سزه فن طبک نه لزومی وار؟ بوسوزی سویلینلر طیب اولدقلردن کندیلرینک احوال عالمه، سنجایای ائمه واقف، منورالافکار آدملردن اولملری لازم کلیر، بویله عامیانه، جاهلانه سوز سویلیه جکلی کیسه‌نک خاطر وخیالندن کچمز ایدی. واقعا اوروپاده اسلامیتک نه اولدینغی بیلنلر یوق دکلدنر. فقط بیلمینلرک عددینه نظراً بیلنلر، حساب آئیمه جق درجه‌ده معدود و محدوددر. خلاصه اوروپالیرک اسلامیت حقنده پک چوق یا کلش فکرلری وار. زمان بلکه بو فکرلرینی تصحیح ایدر.

فانیلزم مسلکی اعتقادی، ده ترمینیزم فنی و تجربیدر. ده تر منیستلر دیورلرکه: «هر اثرک بر مؤثری اولمق فکر و تجربه مستند بر قانون عمومیدر. مادام که افعال اراده‌ده بر اثردر، انکده بر مؤثری اولمق لازم کلیر. انسانی بر فعلک اجراسنه سوق ایدن بر سبب وارددر. اوسبب قوتی محافظه ایتدکجه انک نتیجه‌سی اولان فعلک انساندن صدور ایتمه‌سی ممکن دکلدنر. اوفعلک صدورینی منع ایده بیلیمک ایچون، انی استلزام ایدن سبیدن ده قوتلی بر سبک وجودی مقتضیدر. تصور ایدیان بر فعل حقنده، ترک واجرا شقلردن برینه عائد اولمق اوزره یالکن بر تصمیم وارددر. بو تصمیمده فعلک اننای تصورنده الک زیاده اجرای تأثیر ایدن سببه تابعدر. حالبوکه اوسببده فعلک حصولنه علت اولقله برابر علت اخرا انک اثریدر. علل ومعلولاتک بوصورتاه تسلسلی انسانده اراده‌نک وجودینه مانعدر. بزم اختیار نامنی ویردیکمزشی حقیقتده اضطراردن بشقه برشی دکلدنر. انسانده اراده‌نک وجودینه قائل اولمق علتسز معلول، مؤثرسز اثر قبول ایتک کی عقلاً ومنطقاً بطلانی بین بر سفسطه‌در. انسان کندیسی بر عزمه تابع قیلان بر سبب بولندقجه نه اوعزمک صاحبی، نه ده اوفعلک فاعلی اوله ماز. اسباب تعدد وتعارض ایده جک اولورسه الک قوی سبب تأثیرینی اجرا، اسباب سائره‌ی حکمده اسقاط ایدر یعنی اراده بر ترازو اسبابده اوترازونک کفه‌لینه موضوع درهم کیدر، هانکی درهم اغیر با صارسه ترازو اوطرفه میل ایدر.

حتی تحت تأثیرنده بولندقلری عواملک ملاحظه‌سیله کرک هیأت اجتماعی‌نک کرک انلری تشکیل ایدن افرادک مستقبلاً دوچار اوله جقلری احوالی کشف ممکندر. بومؤثرات حقنده کی معلوما تمز نه قدر مکمل اولورسه حکمده کی اصابتزده اونسبتده مکمل اولور. ممکن اولوبده بومؤثراتی تمامیه بیلیمش اولسه ایدک وجوده کتیره جکلی آثاریده تمامیه بیلیر ایدک.

هایدی افعال اراده حقنده کی بودلائل عقلیه‌یه نظری ديه لم؛ فقط الله دهها مادی دهها عملی بعض دلیلار وار که بونلر افعال بشریه‌نک بر طقم قوانین عمومیه ومستمریه تابع اولدینغی کوستریور مثلاً نکاح، طلاق، اتحار وسائره کی ظاهرارادی کی کورونن بر چوق افعالنک ریاضی راسخام دائره‌سنده وقوعه کلدیکی هر سنه طوتیلان ایستانستقلرک شهادتیه ثابتدر. انسانده وجودی ادعا اولسان اراده جزئییه کافه علوم طبیعی‌نک نتایج عمومیه‌سیله غیر قابل تألیفدر. افعال مزده حر اولدینه زی قبول ایچون یالکنز بر فعلی تصمیم درجه‌سنه کتور مکمل کمز کافی دکلدنر. اوتصمیم بالذات حصول فعلده علت مستقله اولمیدر. مثلاً شو فرضیه‌یه نظراً المزی قالدیرمق کی الک عادی بر حرکت کمز کندیسندن اولکی بر حرکتک اثری اولیوب طوغریدن طوغری‌یه اراده‌نک اثری اولمق لازم کلیر بویسه غیر ممکن و محافظه قوی «Loi de la Conservation de la force» قانون عمومیه‌سنه مغایردر کائناتده کی قوای موجوده نه شکل وصورتیه کیرسه کیرسین زیاده نقصان قبول ایتز. بوندن آکلاشیلیر که هر حرکت کندیسندن مقدم اولان بر حرکتک اثریدر. یعنی حرکات متسلسلدر. اره‌لرینه هیچ برشی حلول واراده‌نر بو قانونی تبدیل ایده‌نر. اشیا بیننده کی مناسبات مادیه ومعنویه بوملاحظات مؤیددر. برده اراده‌نک محیط، بذه طرز تغذی، تعلیم وتربیه، خصائص ارثیه وسائره ایله صوک درجه‌یه قدر مناسبتی وارددر. شو حاله نظراً اراده مؤثر دکل بلکه اثردر. فقط بعض سطحی نظران انی مؤثر کی کوریرلر. بتکیم عمرنده ساعت کورمین بر آدم ساعتک عقربیه یلقواننک حرکتی انلرک ذاتیه عطف ایدر. چونکه ساعتک آلات داخلیه‌سندن بی خبردر» ده ترمینستلر بوراده‌ده قالمیورلر ایشک دهها ایلرینه کیدورلر. مثلاً دیورلر که «جمله عضلیه‌ده غیر معلوم بعض اسبابدن طولانی دائماً بر حرکت احتیاجی وارددر بو حرکت حجرات دماغیه‌نر انتقال ایدنجه اراده صورتیه تحول ایدر. یعنی قوت ماهیه متحد اولدینی حالده محل ظهورینه نظراً تبدیل شکل ایدر. مثلاً عضلاتده بی شعور ایکن دماغه ذی شعور اولور. دماغه اراده صورتیه تبدیل ایدن بو قوت تربیه شخصیه واجتماعیه کوره عقلی اخلاقی بر طاقم ملکاته اقتران ایدر. بونلر هب اراده جزئییه‌نک وجودینه مانع شیلدر.

دماغدن غیری بعض مرا کز عصیه‌نک وجوده کتوردیکی بر طاقم افعال غیر اراده وارددر که بونلره عکس العمل یا خود تأثیر منعکس دینور. مثلاً انسانک کوزینه بردن بره برشی اوزادلدینی زمان غیری ارادی اوله رق کوزینی قاپامه‌سی بر عکس العملدر. ایشته بونک کی



بزم افعال ارادیه نامی ویردیکمز شیلرده برطاقم مؤثرات خارجیه نك  
تأثیرات منعکسه سندن بشقه برشی دکدر .

تأثیرات منعکسه سندن بعضاً اويله غریب شیلر ظهور ایدر که انسان  
بونلری کوردکجه هان افعال ارادیه نتیجه سی اولدیفنه حکم ایدر که کبی  
اولور . مثلاً بر قوربنه نك باشی کیلوب هنوز کنديسندن اثر حیات  
زائل اولمدهن وجودینک بر طرفنه بر ایکنه باتیريله حق اولسه باشی  
کسیلمه دن کنديسینی نصل محافظه ، نصل مدافعه ایدر سه ینه اويله جه  
محافظه ومدافعه ایدر .

ارباب تدقیق بوتأثیرات منعکسه دن ایکی مختلف نتیجه استنباط  
ایدیورلر . بونلردن بعضیلری جوهر مخنی ده شعوره مستند برحاح  
اثبات ایدیورلر . بعضیلریده انسانی کی اراده دن تأثیری نفی اینه احوال  
ارادیه نك کافسه حسی ، فکری تأثیراتک آثار منعکسه سیدر دیرلر .  
ده ترمینستلر مادیاتدن معقولاته بالانتقال اراده جزئییه نك علم ارلی  
الهی ايله غیر قابل تألیف اولدیفنی ، اراده نك عدم وجودینی مؤید دلائلک  
اک قویلرندن اولمق اوزره ایلری سوربورلر . مشهور « سپینوزا »  
دیورکه : انسان یالکزی اراده سنی کوریر اراده سنه حاکم اولان اسبابدن  
غافلدر » لاینچ انفس و آفاده نه وارسه هپسی ترتیب ازلی نتیجه سیدر .  
دیمش .

شو افاده لرندن اکلشیلور که ده ترمینستلر انسانی جبریون کی  
جواد منزله سنه تنزیل ایدیورلر . چونکه جبریون « زید ایاغه قالدی »  
جمله سیله « زید بوی چکدی » جمله سی بیننده فرق کورمیورلر . ده ترمینزم  
مسلمکینک افراطنه واراندرد هان بوراده قرار قیلیورلر . حتی بونلرک  
بعضیلری ارباب جنایتی محبسه دکل دارالشفایه قویملیدر . زیرا ایقاع  
جنایت نتیجه جنتدن بشقه برشی دکدر . بتون جانیلر نظر حقیقت  
اوکنده برنوع مجنوندرلر . دیوانه دن ایسه قلم تکلیف مرفوعدر .  
اراده جزئییه نك وجودینی انکار ایچون ده ترمینستلر طرفندن  
شویلن سوزلرک هپسی طوبیلامق لازم کلسه قوجه بر کتاب اولورایدی .  
بونلرک سویلدکلری سوزلرک هپسی برر حقیقت اولمغه برابر هیئت  
مجموعه سی افراط و تفریطدن خالی دکدر .

هر نه قدر دترمینستلرک ترتیب ایتدکلری مقدمات صحیح ایسه ده  
استنباط ایتدکلری نتیجه تمامیه صحیح دکدر . زیرا بر جوق طوغرو  
فکرلر مواضع صحیحله رینه وضع اولدیفنی ایچون اجزای مستقیمه دن  
بر شکل سقیم چیقیور . شکلک هر جزئه علی الانفر د نظر ایدیلر که  
اولورسه استقامت تعین ایدیور . انسان اکا الدانه رق هیئت مجموعه سنده ده  
عین استقامتک تحقیقنه قائل اولمق ایسته یور . حال بوکه تعمیق نظر  
ایدیجه استقامت ایچنده سقامتک ، صحت ایچنده فساده اندماجی  
فرق ایتکده کوچلک چکمیور .

مثلاً بر آدمک قاشی ، کوزی ، اغزی برونی علی الانفراد غایت  
کوزل اوله بیلور . فقط هیئت مجموعه سندن متحصل اهنک غائی ،  
تناسب ذوقی که حسن دینیلن شیدر ، او آدمده تجلی ایتمز ، یعنی او آدمه  
« کوزل » دینمز . ایسته ده ترمینستلرک مقدمات منفردله ريله استنباط

ایتدکلری نتیجه ده بوقیلدندر .

اراده جزئییه مسئله سنک منشائی انساندن صدور ایدن افعال عادیه  
دکدر ایوجه دقت ایدیلر که اولورسه بو مسئله نك بین العقلا  
موضوع مناقشه اولمسه سبب انسانک جناب حقه قارشی ایفاسیله  
مکلف اولدیفنی وظائف عبودیتله قتل سرقت و سائر کی اخراک  
اضرارینه مؤدی اولان افعال مهمه در . مثلاً انسان اقامه وظائف  
عبودیتک موجب اولدیفنی تکلفاتی نفسنه ملایم بولمیفنی ایچون  
بو مسئله یی موضوع مناقشه ایتکه بر سر رشته بولمش ، اورادن  
مناقشه یی ایلرولتمش ، قتل سرقت و سائر کی افعاله کلنجه  
بو افعالی ایقاع ایدن کیسه لر یا کنديلرینی مضطر کوسترمک یا خود  
وجدانلرینی تعذیب ایدن مؤاخذات شدیدیه یی تخفیف ایتک  
مقصیده بو مسئله دن استعانه یه قیام ایتمش اوله بیلرلر .

بوفکرک طوغری اولدیفنی صورت قطعییه ادعا ایدیلر . فقط  
هر کسک شهادت قلبیه سیله ثابتدر که بو مسئله هیچ بر زمان یتمک ،  
ایچمک ، کزیمک ، یورومک کی افعال عادییه خاطره کلز . دائماً  
مبداء ومعاده ، تعلق ایدن مسائل مهمه ده ، انساندن صادر اولان  
موجب مؤاخذه احواله وارد خاطر اولور . بوده مسئله نك منشائی  
نه اولدیفنی حقنده اولدیفنه قوتلی بر دلیل تشکیل ایدر . کله لم ده ترمینستلرک  
اعتقادلرند کی افراطه بونلر محیطک انسانلر اوزرینه اولان تأثیرندن  
بحث ایدیورلر . بونی کیسه انکار ایتشمش و ایدیه مز شرق و غرب  
علماسی بو مسئله یی موضوع بحث ایتشلردر . حتی بو مسئله مقدمه  
ابن خلدونده بر فصل مخصوص تشکیل ایدر . اسکی اخلاق کتابلرند  
از جمله اخلاق علائیده ده بو مسئله حقنده دقیق ملاحظاته تصادف اولنور .  
فی الحقیقه محیطک انساندن صادر اولان افعال اوزرینه عظیم تأثیری  
واردر . بوتأثیرک تعاقب ازمان ايله عمومی بر نتیجه سی ده کوریلر .  
فقط محیطک تأثیری نه اولورسه اولسون ده ترمینستلرک ادعای و جهله  
اراده انسانییه یی هیچ منزله سنه قدر تنزیل ایدیه مز . بتون انسانلرده  
هره انکی بر فعلی ، ترک واجرا شقلرندن برینه اقتران ایتدیرر که  
بر اراده ، بر قوت واردر .

ایستانتقلره کلنجه : بونلر هر سنه فلان محله شوقدر نکاح ،  
طلاق ، اتحار و قوعب اولدیفنی اسباب عمومیه یه عطفاً بیان ایدیورلر .  
حالبو که او اسباب عمومیه نك یاننده بعض اسباب خصوصیه ده واردر که  
ایستانتقلر طبیعی بونی نظر اعتباره الهمازلر . انلرک حساب وسطی  
اوزره ویردکلری معلومات عمومیه دن استنباط اولنان نتایج من جهة  
طوغری من جهة یا کاشدر چونکه افعال سابقه یی ایقاع ایدن اشخاص  
علی الانفراد نظر اعتباره النهرق کنديلرندن صادر اولان افعالك  
اسباب موجبیه سی حقیقه تدقیق ایدلمش اولسه احتمال که اوفعللرک ممکن  
التجرز اولدیفنی تحقیق ایدر ایدی . بنابرین ایستانتقلری اساس اتحاذ  
ایدرک ویریلن بوکی عمومی حکملرده ، اصابت قطعییه قائل اولمق  
جهتی براز محتاج تأملدر .

موازنه قوی قانوننک ذوی الارواحہ تشمیلی تقریبی اولدیفندن



ده ترمینستلرک اکا استناداً استنباط ایتدکاری نتیجه ده شائبه افراطدن خالی دکلدر. خصوصیه ماده کی قوت ده کمیته خلل کلکسزین برچوق کیفیتا اقتران ایدر. روحزک هر هانکی بر حرکت مطلقه سنی اراده مزله تقید ایده بیلیر، بزم بوتصرفزله محافظه قوی قانونی اخلاص ایدلمش اولماز. چونکه اراده قوت ایجاد ایتدور، ذاتاً موجود اولان قوتی تعدیل ایدور. بوده قوتک کمیته دکل، اکا خلل کلکسزین کیفیتی تبدیل دیمکدر.

ده ترمینستلر اراده سبب غالبه تابعدر دیورلر. پک اعلا! وارسون انلرک دیدیکی کی اولسون؛ انجق تعارض ایدن اسبابدن الک قوی سبب فعلک حصولدن اول بزجه معلومیدر؟ شبهه یوق که دکلدر. شو حاله نظراً یا اراده مزله او فعل حصوله کلکدن صکره بزاوسیه سبب اقوی دیور ایسه! احتمال که اسباب متعارضه میاننده اوسبب، سبب اقوی دکل ایدی ده فعلک حصولدن صکره بزانی اوصفتله توصیف ایتدک.

بوراده بر اعتراض وارد اوله بیلیر. مثلاً بری دیر که: مادام که او فعل حصوله کلدی؛ دیمک الک قوی سبب انی حصوله کتورن سبب ایش. امر بر عکس اولیدی دیگر بر سبب فعلده تأثیرینی کوستر، بونک نتیجه سی اوله رق بلکه او فعلده ظهور ایتد ایدی. بو اعتراضه جواباً دینه بیلیر که: فعلک وجودی، سبب فعلک اسباب سائرده دن اقوی اولسنی استلزام ایتد چونکه اله اسباب سائرده دن سبب اقوی اولمق امکاتی صورت قطعیه ده نزاع ایتدیرد چک برسند صحیح یوقدر. فی الحقیقه سبب سز اراده اولماز، هر اراده بر سببک نتیجه سیدر. فقط حصول فعله بادی اولان سببک همه حال او فعل ایچون سبب قطعی اولدیفنه حکم ایدیه مز. بو فکری قبول ایتدیلرک عکس قضیه یی تأییداً اتیان ایتدکاری دلائل فکراولی نقض ایده چک قوتی حائر دکلدر. الحاصل ده ترمینستلرک افکاری افراطدن غیر خالیدر. انلر مدعایینی دلیل صورتنده کوستره رک بعضاً سفسطیه قوت، بلکه ده شکل حقیقت ویرمک ایسته یورلر. انسانده حریتک اراده نک وجوبی بتون قوانین طبیعیه نک وجوبی درجه سنده در.

قوانین طبیعیه عالمک لازم غیر مفارقی اولدیفنی کی اراده، حریتده خلقتنه نظراً انسانک لازم غیر مفارقیدر زیرا نوع بشرک ماخلق لهی حریتسز تعین ایده مز. «زول سیمون» دیور که «مثلاً اوچ کشتی بر او طه ده بولنسه ق ایکسی، بن یوریمکه حاضر لاندیفم صرده ایلک اوکجه صاغ یا خود صول ایاغمی اتاجغمه دائر بیلرند بر بحثه کیریشه بیلرلر. فقط انلرک هانکیسی بنمله بویله بر بحثه کیریشه بیلیر؟ بو مثال هر کسک اکلا بیه چکی ساده شیلردن اولمقله برابر اراده جزئییه اعتقادینک هر کسده وجودینی مثبت دلائلدن اولدیفنی ایچون قیمتی، اهمیتی واردر. اکر بن انسانده حریتک وجودینه ایتاندیفمندن طولای الدانیورسم کائنات ایله برابر الدانیورم دیمکدر. بو اعتقاد دنیا قورولدی قوریلدی موجود اولدیفندن فطری، جبلی بر اعتقاد دیمک اولور. چونکه مدنی،

وحشی، کنج، اختیار هر کس اراده سینه صاحب اولدیفنه قائلدر. انسانک بو اعتقادی اولنجه یه قدر کندیسندن ایرلماز.

اراده نک وجودی انکار ایدلدیکی تقدیرده دنیا ده نه حق، نه وظیفه، نه اخلاق، نه مسئولیت، نه جرم، نه جزا خلاصه هیچ برشی قالماز. عالم انسانیتک عناصری مثابه سنده اولان بوشیلر اورته دن قالدنجه انسانیتک روان یاکنه بر فاتحه اهدا ایدیلر، انک یرینه بر هرج و مرج فساد قائم اولور.

ده ترمینستلرک، مادایتدن معقولاته بالانتقال، اراده جزئییه نک قضا و قدر، علم ازلی الهی ایله قابل تألیف اولدیفنی اورته یه سوردکاری یوقاریده سویلنمش ایدی. بونلر دیورلر که جناب حق بزدن صادر اوله چق افعالی ازلاً بیلدیکی حالده اراده جزئییه مزنی علم الهییه مخالف برجهته سوق ایتد نصل ممکن اوله بیلیر؟ یوق اکر انساندن صدور ایده چک فعلک ترک واجرا شعلری، زمان صدورینه قدر انسانک یداختیارینه براقلمش ایسه بوکا علم ازلی نصل تعلق ایده بیلیر؟ حق مشهور خیامده قطعه اتیه یی فکر اوله بناء سویلشدر.

من می خورم و هر که چومن اهل بود

می خوردن او بزد من سهل بود

می خوردن من حق بازل می دانست

کر می نخورم علم خدا جهل بود

بو مسئله نک صورت حلی هر کسک معلومیدر. جناب حقک بزدن صادر اوله چق افعالی ازلاً بیلنسی جبری اقتضا ایتد. زیرا علم ازلی نک بزدن صادر اوله چق افعاله تعلق او افعالك بزدن بالا اختیار صدوری اعتباریه اولوب، صدور افعال علم ازلی نک او صورتله تعلقنه مبنی دکلدر. ترکیه سی علم معلومه تابعدر. جناب حق بزم بر فعلی اختیار مزله ایشلیه. چکمز ییور. بز او فعلی جناب حق اوله بیلدیکی ایچون ایشله مز. اوله اولایدی جبر لازم کلیر ایدی.

قضا و قدر مسئله سینه کلنجه رؤس متفکره نک بنیان تفکراتی زیر وز بایدن بو مسئله فکر الوهیتله برابر ظهور ایتد، عصر لر دنبری اساطین علما و حکمانک دماغلرندن سوزیله سوزیله بزه قدر کلدیکی حالده هنوز حقیقه تقطیر، تصفیه ایدیه نامشدر. ایدی الاشکال اولان بو معمای الهی یی الک طوغری بر صورتده حل ایدنلر صورت قطعیه ده حلی اقتدار بشر خارجده اولدیفنی تسلیم و اعتراف ایله بو مجتهد التزام سکوت ایلنلردر. چونکه شرائط ایماندن اولان قضا و قدرک وجودی نصوص قاطعه قرآنییه، احادیث عدیده نبویه ایله ثابتدر. منکری دائرة ایمان و اسلامدن چیقار. انک ایچون مسئله غایت مهم، علی العمیا تعمیق ده محذوردن غیر سالمدر.

هندیلرک معبودلرندن اولان ویشنوسکزنجی دفعه اوله رق «قریشنا» نامیله صورت بشریه یه تمثلنده، محیسی «آرجونا» یه شو سوزلری سویلور: عجب وغرور ایله متصف اولان بعض کیمسه لر کندیلرینی، نفسلرندن صادر اولان افعالك فاعلی ظن ایدرلر. حالبو که انسانلرک بتون افعالی حادثات متوالیه نک ضروری متسلسل نتایجیدر. مقاومت



مخصوصه سنده اشیا به تعلقی و بنیاء علیه احوال اعیانند هر حال که معین بر زمانه معین بر سببه تعلیقی دیمک اولور که بوده ممکناتک قضایه مطابق صورتده کتم عدمدن ساحه وجوده خروجی دیمکدر . قضا ازله قدر لایزالدهدر .

مقاله من ، بر مصاحبه در . بومسائل حقنده شوراده بوراده کوزه ایلدشن سوزلری بورایه نقل ایتک برنجک اوزرینه فاتحه یازمقدن دها کوچدر .

« ان الله لا یطالب عما قضی وقدر ، وانما یطالب عما نهی و امر » قضا وقدر مسئله سی « مسئله ذات » کی تعمیقی منهی اولان مسائلدندر . دین اسلام بزى وجود باریدن خبردار ، اکا ایمان ایله مکلف قیلوب ذات باری حقنده تفککردن نصل منع ایدیورسه قضا وقدر مسئله سنک تعمیقندنده اوله جه منع ایدیور .

چونکه بومسئله عقل ایچون صورت قطعیده حله امکان متصور اولمیان مسائل مغلقه دندر . قضا وقدر نصوص قاطعه ایله ثابت اولدینی ایچون بز اکا یالکز ایمان ایدرز . کنه و حقیقتی تعمیق لزوم کورمه یز . هرکنهی اکلایلمیان شیثک وجودینی انکار ایتک منطقی برشی دکلددر . بوکون قضا ، نامتناهی وسائر کی نیجه شیلر واردر که انکارینه بحال ، ادرا کنه امکان یوقدر . الکتریق نه اولدینی بیلمیورز . فقط آنک ماهیتی حقنده کی جهلمز وجودینک انکارینی مستلزم اولمیور . چونکه هر دقیقه آندن استفاده ایدیورز . بزه لازم اولانده بودر . قدر مسئله سنک تعمیق طوغری اولدینی کی انکاریده طوغری اوله ماز . عقلی دوشونیلورسه مثلاً انسان ده ترمیزم مسلک کنه سالک اولان فلاسفه کی سلسله حوادثی یکدیگرینه ربط ایله وقوعات کونییه نک براوجنی تا ازله قدر چیقاریور . عالمده ظهور ایدن هر حادثه نی محقق الوقوع اولمق اوزره قبول ایدیور . بومسلک ، افراط وتفریطدن صرف نظر ایدلیکی تقدیرده ، قضا وقدری شکل دیگر تحتنده تصدیقندن بشقه برشی دکلددر !!

اک مشهور فیلسوف فیرک هپسی بو حقیقتی انکار ایدمه یورلر . یالکز طرز سخاکه لری طرز تلقیلری بشقه . ایشته اسلامیت بزى جناب حقک وجودندن خبردار ایتدیکی کی شو حقیقتندن ده خبردار ایدیور . فقط عینی زمانده بزى قضا وقدره جبردر جه سنده استناددن نهی ، سعی وغیرتله مأمور قیلور . ذیاده چالیشمه دن برشی وجود بولیه جغنی برکره دکل بیک کره تکرار ایدیور .

اسلامیه عین سخط ایله باقائلر بزه دیورلر که : سز نیک و بد افعالکزی تمامیه قدره عطف ایدیورسکز ایکی لقر دینک باشنده : نه یاه لم قدر بویه ایمش سوزیله ترانه سنج عطالت اولیورسکز . توسل اسبابه متوقف اولان امور دنیویه بونقراتک تکرار ایله نصل ایلری کیدر .

فی الحقیقه بزمسلمانلرک اعتقادی بومر کرده در . یعنی قضا وقدره ایمانز واردر . بوزم نقله استناداً قبول ایتدیکمز بر حقیقتدر حالبوکه بو حقیقتی بوکون یالکز عقنه استناد ایدنلرده انکار ایدمه یورلر . دیمک که

ممکن اولمیان بر قوت انسانلرک بعضیسی خیره ، بعضیسی شره ، بر قسمی فضائله بر قسمی رذائله ، بر طاقنی سعاده ، بر طاقنی ده شقاوته نامزد قیلیمشدر . انسانلر حکم قدره تابع اولدقلری حالده دنیایه کلیرلر ، الی الابد آنک حکمنه تابع قالیرلر .

هندیلیرک « ملنا واسترا » عنوانی کتابلرنده ده شو یولده اداره لسان ایدیور : مدبر عالم ، بر آدمی هانکی ایش ایچون یاراندیسه او آدم دنیایه هرکلیدنده اوایشی کوریر . خلق اولدینی زمان کنیدیسی ایچون خیر و شریدن ، فضائل و رذائلدن نه تقدیر اولندیسه بهمه حال ظهور ایدر . مواسم اوقات معینه لرنده کنیدیلرینه مخصوص اولان حالاتی نصل اظهار ایدرلرسه ذوی الارواحده کنیدیلری ایچون مقدر اولان افعالی وجوده کتیرر . مع مافیه انسانده تمایلاتنه مقاومت ایدمک بر قدرتده واردر . اینی یاخود فنا شیلری یایوب یا مامق ید اختیارنده در . اسکی یونانیلر ده « دستن » نامنده بومعبدک وجودینه قائل ایدیلر . نامتناهی بر قدرتی حائز اولان بومعبد ، هیولی ایله کیجه نک محصول ازدواجی ایدی . انسانلر شویله طورسون دیگر معبودلرک کافه سی ده بومعبد مخلک زبون قدرت قاهره سی ایدیلر . « دستن » ک حائز اولدینی قدرت شعوره غیر مستند بر قوت عیا ایدی . « دستن » یونانیلرک مجموعه خرافاتندن مدونات فلسفیه لرینه کچدی . یونان فیلسوفلری « دستن » ی قدرت الهیه نک ضدی اولان دیگر یر قوت اولمق اوزره قبول ایتدیلر . کرک افلاطونک کرک آنک فلسفه سنی تجدید ایدن « پروکلوس » ، « پلوتن » وسائر کی حکمانک اعتقاد لرینه کوره « دستن » یعنی قضا وقدر ، عالم کون و فسادده علی وجه الاستمرار حکمفرما اولان قوانین طبیعیه دن بشقه برشی دکل ایدی . بوفیلسوفلر : روح ، بدنله علاقہ سی باقی اولدینی مدتیجه ، شهوات نفسانیه سنه مغلوب اولورسه بعدالمفارقة « دستن » ک حکمندن قورتیله ماز . مغلوب مشتهات اولمیورده مقتضای عقله متابعتله اصطفا پذیر اولورسه جسم ایله قطع علاقہ ایتدکدن صکره حریت حقیقیه نائل اولور دیرلر ایدی . رواقیون مسلک کنه سالک اولان حکما قدرت الهیه ایله « دستن » بینده فرق کورمدیلر . بونلرک ایکسینه شیء واحد نظریله باقدیلر . اعتقاد لرینه کوره « دستن » دنیایان شیء سلسله اشیا ده من الازل موجود اولان علاقہ علیتندن متولد حادثات متوالیه دن بشقه برشی دکل ایدی . بونلر حریتی ، اراده بشریه نک علل حادثاته توافقیله تفسیر ایدرلر ایدی .

شوندن اکلایشیلور که قضا وقدر فکری یک قدیمدر . دها طوغریسی انسانلره طرف انهیدن بیلدیرلش بر حقیقتدر .

قضا لفظنک بر جوق معناسی واردر . فقط اصل معناسی قطع وفصلدر . بر دعوائی کسوب آتان کیمسه یه قاضی دینسی بومعنا اعتباریله در . علمای اسلامیه قضایای شو یولده تعریف ایدیورلر : قضا جمیع ممکناتک لوح محفوظده ( یعنی کائناتک علم ازلیده کی فهرست ترتیبانده ) وجودی ؛ قدرده شرائطک حصولندن صکره اعیانده علی الانفراد ظهوریدر . شو تعریفه نظراً قدر اراده ذاتیه نک اوقات



اسلاميت بزي ياكلش براعتقاده سوق ايتهمش . حتى اسلاملر قضا وقدره اعتقاد ايله برابر كنديلرني جبردن قورتادقلى حالده اك بيوك فيلسوفلر بواعقادلرندك كرويؤ افراطه صابه رق جبر محض اربابندن اوليورلر . بزمسلمانلر قضا وقدره معتقد اولديغمز كي عالمده سيبسز هيچ برشي اولميه جغهده قائلز . بويله اولديغينه اسلاميتك عنعنات تاريخيه سيلاه نابتدر . اكر اسلامه اسناد اولنان توكل بي معنى براستاد محق اوليدى . بوكون اسلامك نامى يالكلز تاريخ صحيفه لرندك قالور ايدى .

قضا وقدره اعتقاد بك بيوك برحكتى تضمن ايدر . مثلاً برمسلر « نه يابالم قدر بويله ايتش » دير ! بوسوز ياكلش بر سوزميدر ؟ حاشا بك طوغرى بك محق بر سوزدر . يالكلز اسلاملر دكل هر ملت بواعقادهدر . مسلمانلر بونقراى تكرر ايدرلر فقط نرهده بيليورميسكلز ؟ برامر واقع قارشيسنده !

هرهانكي برشي حقنده تدبير بشر بترسه بوسوز اوزمان تكرر اولور . ايشته مسلم حقيقتك اعتقادى بومر كزدهدر . چونكه اسلاميته قدرى انكار ايتك كفر اولدينى كي جبر درجه سنده قدره اعتماد ده كفردر .

مثلاً بر آدمك برخسته سى اولور ، خسته سنى كوسترمك ايچون برطبيب جلب ايدر ، اقتدار بشر داخلنده اولان تدابير توكل ايديلر كار كر تاثير اولماز ، خسته اولور . ايشته حقيقتى برمسلر اوزمان ضعف قلب اصحابنه مخصوص اولان يهوده تلاشلره ، معاسز اضطرابلره لزوم كورمز ، انسانه ياقيشه حق بر متانت وتسلميتله قضاي الهى به رضا كوسترهرك « نه يابالم قدر بويله ايتش دير . » وبواعقاده سلامك تاثيريله ، دوچار اولدينى مصيبتك قارشيسنده انسان كي طورير ، اومصيبندن ديوانه جه دكل انسانجه متأثر اولور .

اك بيوك برفيلسوفكلده بويله برامر واقع قارشو سويلايه چكي صوك سوز بودر .

ديمك كه خطا اسلاميتك بواعقادهنده دكل بلكه بواعقادهك بعض كيمسملر طرفندن ياكلش تفسير ايدله سندهدر . اسبابه توسلدن كفيد ايدر كوشه عطا لنده اوتور . قى هذيان محض باكه جبره وارديني ايچون كفردر . مؤمن حقيقتى اودر كه تقديره ايمانيله برابر تدبيردن اصلاً فارغ اولماز . دها طوغري سى كنديسنه نسبة تقديرك وجود وعدمنى سيان طوته رق دينى دنىوى وظيفه سى نه ايسه انى ايفايه باقار . دنياهه هيچ برعاقل بوقدر كه تارلا سنى اكه دن قارشوسنه كچوب اوتورسونده محصول زمانى لطف الهى اثرى اولهرق بر جوق محصول المق ايدنده بولسون . اسبابه توسل ايتهمدن نتيجه به انتظار ايتك جنتدن بشقه برشي دكلدر . جناب حق هر شيشى برسببه معلق قيلمش ، عاده الله بومنوال اوزره جارى اوله كلسدر .

جناب حق شونك بونك خاطرى ايچون عادت الهيه سنى تغيير ايتمز . اسبابه توسل ايتهمدن نتيجه به انتظار ايتك حاشا ثم حاشا قدرت الهيه بي كندى امل سفياهه سنك ، فكر مجنونانه سنك حصولنده استخدام كي كفرى موجب برفضاحتى ، بر كستاخلفى ده تضمن ايدر .

بواعقاده اولان آدملر عاده الله دكل ، كندى مسلك غير معقوللرني تبديله چالشميلدر . چونكه « نه يابالم قدر بويله ايتش سوزى » يوقارنده سويلديكلمز كي تدبير بشر بيتدكدن صكره برامر واقع قارشو سويلانه جك صوك سوز اولديغندن ، برامر غير واقع قارشو ايلك سوز اولمق اوزره سويلين جنابت ايتش اولور . انسان قدره اعتقاد ايله برابر تدبير بشرك منتهاسى ، تقديرك مبتداسى در اعتقادنده ايتش كي چالشملى ! هممز اولادلر مزه بوفكرى تلقين ايتلى يز تا كه اراده لرينه قوت . عزملرينه متانت كلسون . « من دلائل المعجز كثره الاحاله على القدر »

فريد

## اسلاميتك ظهور وترقيسى

مبات حضرت محمد

مؤلفى

مترجمى

ماردنى زاده عارف

درقنور ابستاسى

### فصل اول

دين اسلامك ظهورينه قدر خرسيتيانلق ايله يهوديك احوالى حقنده معلومات اجماليه مابعد

اول اثناده جهالت ، دينسزلك ، مفساد اخلاقيه اول درجه تعميم ايلشيدى كه جزؤى بر صلاح حال ايله متصف اولان ومهمسا امكن منتظم بر قاج سوز سويلك اقتدارينى حائز بولنان متدين بر كيمسه باشنه بر جوق خلق طويله مقتدر اولدينى كي كندى كنديسنه برفرقه مذهبيه تشكيك لنده موفق اولور ايدى . اوزمانلرده كه خرسيتيان راهبرلينك جهللىرى توصيف ايچون ارضر كلدانده تجمع ايدن مجلس رهبانك حالى تعريف كافيدر . مجلس مذكورد يونان ولانين ياپاسلرندن التيوز اوتوز راهب اجتماع ايتش اولدينى حالده يونان راهبرى لاتينجه بي بيلمديكلرى كي لانين راهبرى دخى يونان لسانى بيله مديكلرندن يكديكلر لرينه تفهيم مرام ايچون بر جوق ترجمانلر استخدامنه مجبور اولمشلر ايدى . حتى ايمپراطور بالذات مجلس مذكوره هم يونانيجه وهم لاتينجه نطق ايرادين مضطر قالمشيدى . [ايفسوس] مجمع رهبانيسنده دخى ياپا طرفندن مرسول لاتين راهبرى حامل اولدقلى ياپا نامه سنى اكلايان اولمديغندن مخالفتلرينه رغماً بالترجمه مجلسده تلاوت ايدلمشيدى . حتى ياپا [سيلستين] بطريق نسطوريوسه يازمش اولدينى نامه جوابيه نك تاخرنده كي معذرتى روماده رومجدي لاتينجه به ترجمه ايدم جك آدم بولنه مامسنه عطف ايلشيدى ميلاددن بشيوز قرق سنه صكره [ژوستينيان] ايمپراطور اولدينى صرهده خرسيتيانلغك حالى بومر كزده ايدى . ژوستينيان غودلره اريانلره واندرلره ايتالياده وافريقاده غلبه ايتش اولمسيلاه اولبايده وضع ايلديكى قوانين صارمه ايله فرقه مثاليه تقويه وتأييد ايلشيدى . حكمدار مشاراليه اوتوز طقوز سنه اجراى حكم ايتدكدن